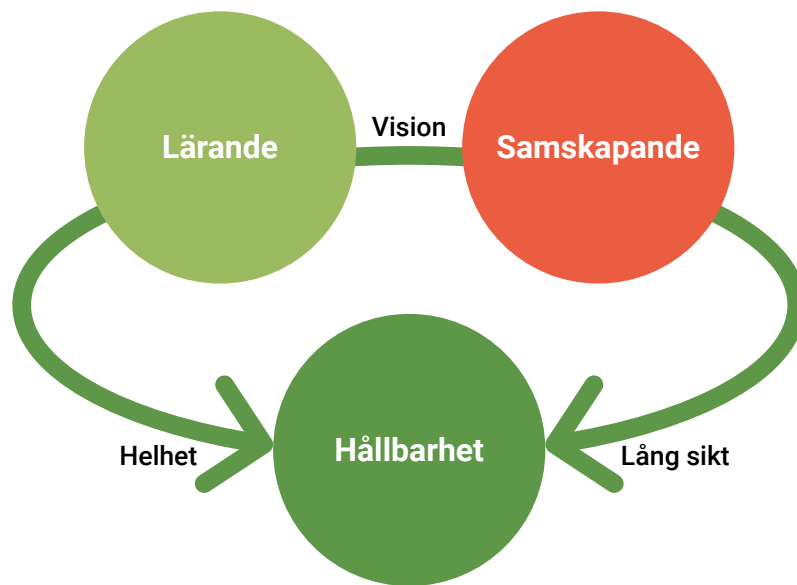

Tomtebo strand- modellen och processtyrning

Tomtebo strand ska vara en internationell förebild för hållbar stadsutveckling och medveten livsstil.

För att uppnå social, ekonomisk och social hållbarhet – i resultatet, i projektet, över tid – krävs en processtyrning som går utöver de traditionella planeringsmodellerna. Utifrån Citylab har utvecklats ett nytt sätt att arbeta. Vi kallar den "Tomtebo strand-modellen".

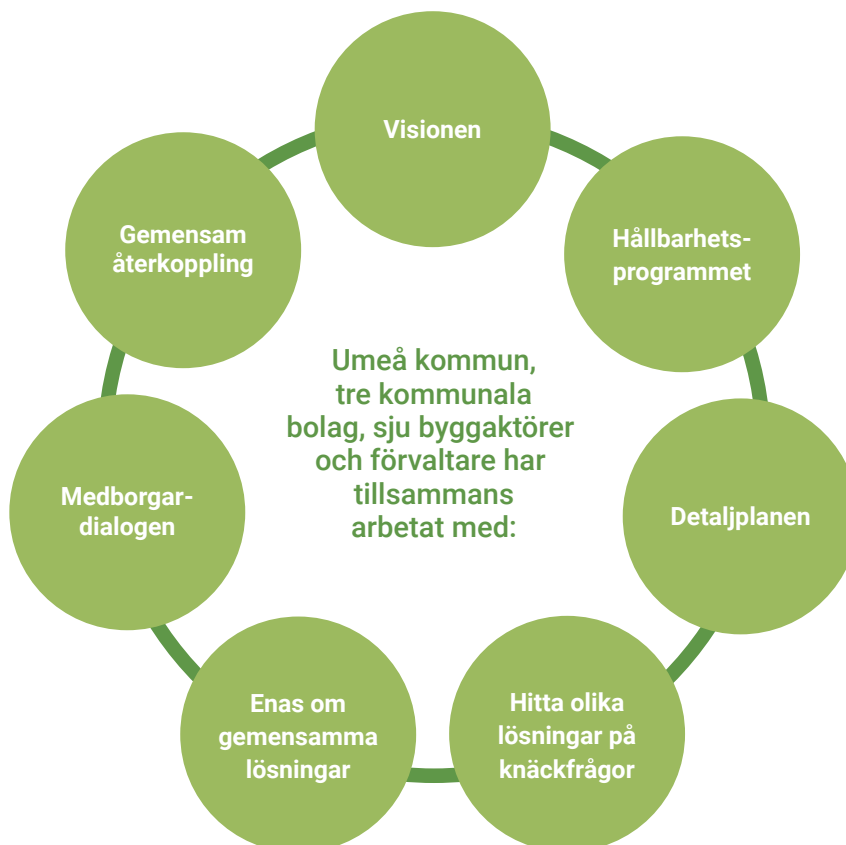
Medverkande aktörer (kommunen, kommunala bolag och tilltänkta byggaktörer och förvaltare) enas om visionsbilden och samlar all den kraft, kunskap och erfarenhet som finns lokalt, nationellt och internationellt. Alla aktörer är på olika sätt delaktiga i alla delar av processen. Ett sådant arbetssätt skapar också en lärprocess hos medverkande aktörer om hur vi ska arbeta med att skapa framtidens boende. Lärandet och samskapandet mellan aktörer och med civilsamhället är framgångsfaktor. Varje aktör ser till helheten i projektet och samhällsutvecklingen såväl som till sin egen del och tar ansvar för den. Det gäller lärandet såväl som samskapandet. Vi ser till helheten på lång sikt, snarare än

spjutspetslösningar i delarna och för stunden. Helhetsgrepp och långsiktighet är förhållningssätt vi har i planeringen och i val av lösningar, då vi tror att det kommer att skapa en hållbar stadsdel. Där visionen fortsätter att leva, även när Tomtebo strand är färdigbyggt.

Samskapande

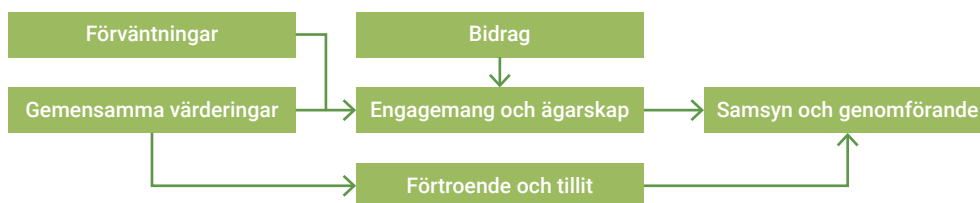
I dagens samhällbyggnadsprocess krävs samverkan och kommunikation mellan olika aktörer och delprojekt för att mål ska kunna nås. Det krävs också en omfattande dialog med civilsamhället. På Tomtebo strand tas samverkan till nästa nivå; samskapande.

Alla aktörer (Umeå kommun, Umeå Energi, Upab, Vakin, HSB, NCC, PEAB, Riksbyggen, Rikshem, Skanska, Slättö) är på olika sätt delaktiga i alla delar av planeringsprocessen (se illustration).

Framgångsfaktorer för samskapande

Att lyckas med samskapandet kräver medvetet arbete med och respekt för processen och människorna i den. Processledningens uppdrag är att skapa förutsättningar för dessa framgångsfaktorer och följa dem under resans gång, bland annat genom utvärderingar.

Modellen är en fri tolkning av en modell framtagen av Mittuniversitetet.

Förväntningar – Alla aktörer går in i samskapandet med förväntningar om fördelar, på ett eller annat vis. Det är viktigt att ta reda på dessa förväntningar och hantera dem. Tomtebo strand har en idé om hur det kan vara en fördel att samarbeta med andra. Och att det kan komma att bli en win-win-lösning för alla parter.

Bidrag – Alla aktörer måste bidra på olika sätt i alla konstellationer och forum i processen, vilket också kräver tid. I Tomtebo strand har alla förbundit sig till detta och det stäms av kontinuerligt.

”Vi måste tillsammans sätta hållbarhet först och enas kring vad vi vill – sedan kommer affärsmodellerna då vi hittar ’win-winlösningar’ mellan det privata och det offentliga.”

En av byggaktörerna i Tomtebo strand

Gemensamma värderingar – Om man har gemensamma värderingar underlättas samskapandet och genomförandet. Sannolikheten att aktörerna i en process som denna har gemensamma värderingar i alla frågor är inte stor. Det gäller att hitta de områden där vi har det, och utgå från dem i samskapandet. Det bygger förtroende och menings-skiljaktigheter blir lättare att hantera.

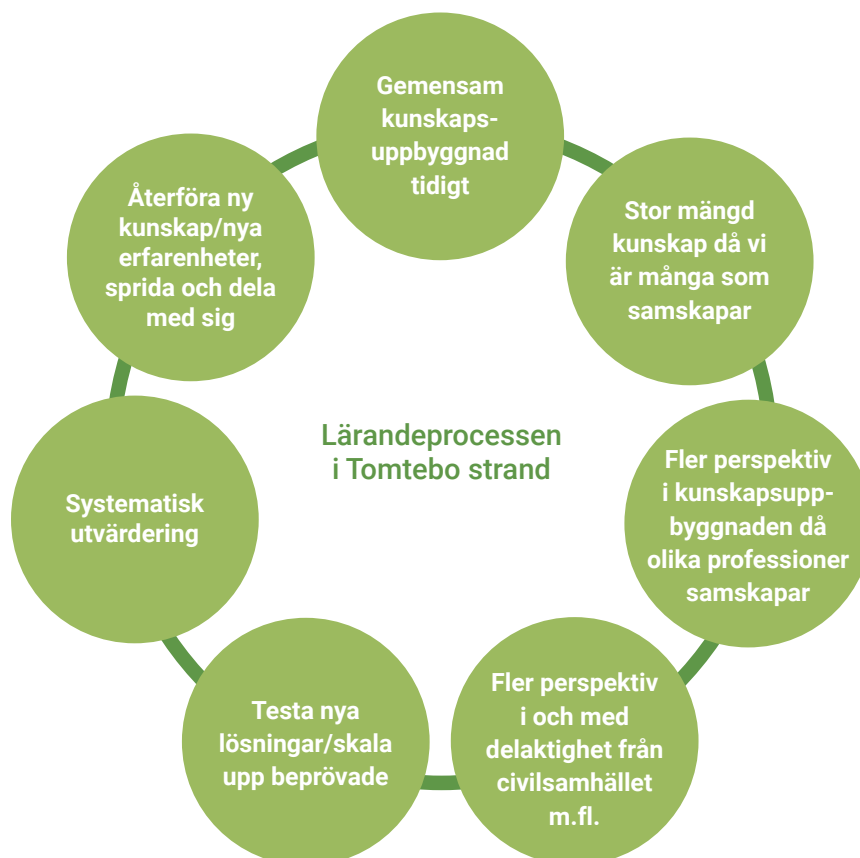
Förtroende och tillit – Att alla aktörer deltar i hela processen gör den transparent och öppen. Det skapar förutsättningar för förtroende och tillit, vilket är ytterligare faktorer för ett framgångsrikt samskapande. Ett exempel är att bidra till högt i tak och att våga ta tag i ”de svåra frågorna”.

Engagemang och ägarskap – När vi har stämt av förväntningarna, när alla bidrar, när vi känner förtroende för varandra med mera – då väcks engagemanget. För det vi ska åstadkomma tillsammans. Med tryggheten kommer också möjligheten att känna ägarskap – för visionen, för hållbarhetsmålen, för den stadsdel vi skapar.

Samsyn och genomförande – Och nu kan vi få den samsyn som behövs för genomförandet. Planeringsprocessen har sannolikt tagit längre tid – men bottenplattan är solid. Och genomförandet blir enklare.

Lärande

Utmaningen i att planera för en stadsdel i internationell framkant ligger i att flytta fram hållbarhetspositionerna i lärandeprocessen, d.v.s. hur man tidigt för in kunskap och erfarenhet i planering och genomförande för att sedan även återföra ny kunskap och nya erfarenheter till framtida etapper och till andra projekt. Men det ligger också i mängden kunskap och erfarenhet som man har i ett stadsutvecklingsprojekt.

Lärandeprocessen på Tomtebo strand innebär att alla aktörer har samma vision och utifrån det bidrar med sin kunskap och erfarenhet från Umeå, Sverige och internationellt. Ambitionsnivån är också hög när det gäller att fånga fler perspektiv, kunskap och åsikter hos invånare, föreningar, företag och intressenter. I och med att alla aktörer samskapar Tomtebo strand från start till mål i planeringsprocessen, och eftersom vi har hög delaktighet från civilsamhället m fl – har vi med fler perspektiv än normalt i stadsutvecklingsprojekt.

Testa nya lösningar och skala upp beprövade

Idag finns det en mängd lösningar inom stadsutveckling som är beprövade och hållbara. Det finns också nya lösningar som antas vara hållbara men som inte är testade alls eller i större skala. Att bygga den hållbara stadsdelen är ett ständigt lärande och innebär att både beprövade och nya metoder används.

För att sedan kunna testa nya lösningar eller skala upp de beprövade, krävs ofta en samverkan mellan flera aktörer, och det är precis så som Tomtebo strand organiserats. Alla lösningar kommer inte att fungera som det var tänkt. En av de viktigaste aspekterna med att vara en internationell förebild är att testa, lära sig, använda och sprida de nya erfarenheterna.

Tomtebo strand byggs ut i etapper där varje etapp stäms av löpande med en utvärdering efter varje etapp. På så vis kopplas lärandet in i den klassiska PDCA-cykeln (Plan-Do-Check-Act) där varje etapp successivt blir bättre och bättre.

Hållbarhet

Tomtebo strand som stadsdel blir en del av Umeå och samtidigt en del av det globala samhället. Det innebär att vi tar utgångspunkt i de övergripande policys och ramverk som finns för det globala samhället. Ett av dessa är Agenda 2030 där FN:s medlemsländer har förbundit sig till 17 globala mål. De 17 målen är odelbara och projektet arbetar med samtliga mål. Vissa av målen är mer relevanta än andra i Tomtebo strands kontext (se illustration).

Utöver de globala målen förhåller vi oss till miljö kvalitetsmålen, antagna av Sveriges riksdag, de regionala miljö målen och Umeås lokala miljö mål.